

SÚČASNÝ STAV V PREPRAVE VOZŇOVÝCH ZÁSIELOK V JEDNOTLIVÝCH VOZŇOV VO ŠVAJČIARSKU

Peter Márton¹

Anotácia: Preprava jednotlivých vozňov aj v súčasnosti patrí do základnej ponuky mnohých dopravcov pôsobiacich na železničnom prepravnom trhu. Tento článok prináša informácie o stave v preprave jednotlivých vozňov vo Švajčiarsku v júni 2007.

Kľúčová slova: preprava jednotlivých vozňov, vlakotvorná stanica, vlakotvorba

Summary: Wagonload transport is still one of basic products of a lot of freight railways companies. This paper contains information about state in wagonload transport in Switzerland in Jun 2007.

Key words: wagonload transport, marshalling yard, train formation

1. ÚVOD

Švajčiarsko je známe svojou dopravnou politikou, v rámci ktorej je výrazne podporovaná a presadzovaná železničná doprava. Úlohou článku je informovať o súčasnom stave (júl 2007) organizácie prepravy jednotlivých vozňov vo Švajčiarsku.

2. ORGANIZÁCIA PREVÁDZKOVÝCH PROCESOV

Službu prepravy jednotlivých vozňov poskytuje vo Švajčiarsku spoločnosť SBB Cargo, ktorá je súčasťou koncernu SBB. Ide o klasickú prepravu jednotlivých vozňov. Táto služba je zákazníkom ponúkaná pod názvom Cargo Rail. V rámci tohto produktu je denne obslužených 323 staníc s verejne prístupnými nakládkovými a vykládkovými koľajami a 200 miest obsluhy s individuálnymi zmluvami o obsluhu. Denne je v rámci prepravy jednotlivých vozňov spracovaných viac ako 5000 vozňov.

Najväčšia časť (97%) vozňových zásielok je prepravená od odosielateľa k príjemcovi v nočnom skoku. Vozne sú pritom smerované podľa platného plánu vlakotvorby cez zriaďovacie stanice a z a do satelitných staníc.

Fázy zberu a distribúcie vozňov do a zo zriaďovacích staníc sú organizované na základe nasledujúceho konceptu:

- Stanica nakládky a vykládky (Tochterbahnhof), ktorá je presne pridelená niektorej satelitnej stanici. Zber a rozvoz vozňov na tejto úrovni systému vykonávajú skupiny zamestnancov spoločnosti SBB Cargo (Cargo Produktionsteam). Títo zamestnanci sú zodpovední za posun

---

¹ Ing. Peter Márton, PhD., Žilinská univerzita, Fakulta riadenia a informatiky, Katedra dopravných sietí, Univerzitná 1, 01026 Žilina, Tel. +421-41-5134229, Fax +421-41-5651015, E-mail: Peter.Marton@fri.uniza.sk

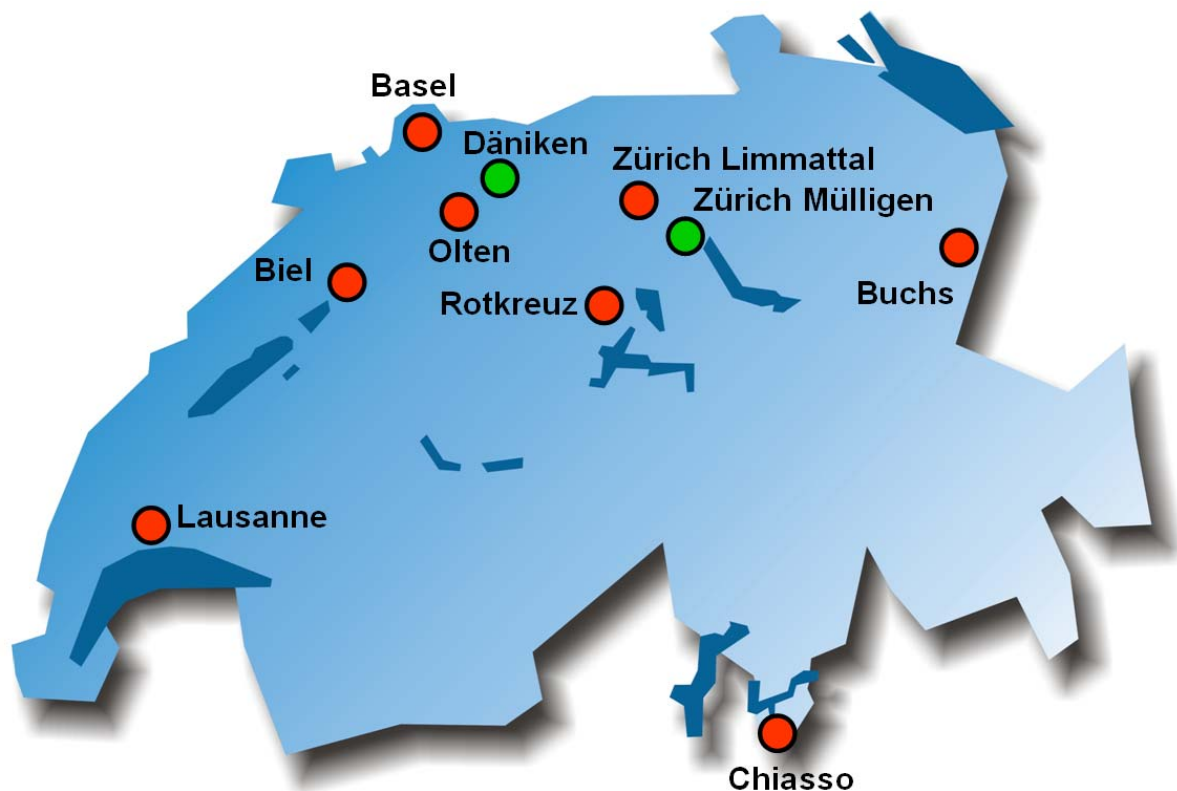
v obsluhovaných stanicích ako aj ja jazdu vlaku po obsluhovanom traťovom úseku.

- Satelitná vlaková stanica (Teambahnhof) – Zamestnanci jednej skupiny zbierajú a rozdeľujú vozne v im pridelených stanicích nakládky a vykládky. Zo zozbieraných vozňov sa zostaví vlak smerujúci do rozhodujúcej vlakovanej stanice, pod ktorú satelitná vlaková stanica patrí.
- Rozhodujúca vlaková stanica (Rangierbahnhof) – V rozhodujúcej vlakovanej stanici sa na základe platného plánu vlakovorby zostavujú nové súpravy vlakov s vozňami, ktoré majú byť prevezené do satelitných vlakových staníc, ktoré patria pod rozhodujúcu vlakovú stanicu (spojenie rozhodujúca – satelitná vlaková stanica). Vozne, ktoré majú byť doručené do inej rozhodujúcej vlakovanej stanice, sú zhromažďované do súprav diaľkových vlakov.

3. HLAVNÉ ZRIAĎOVACIE STANICE (ROZHODUJÚCE VLAKOVÉ STANICE)

Zriaďovacie stanice sú vlatníctvom spoločnosti SBB Infrastruktur, ktorá je súčasťou koncernu SBB. Spoločnosť SBB Infrastruktur zabezpečuje a riadi svojimi zdrojmi tiež celú prevádzku v zriaďovacích stanicích.

Hlavné úlohy vo vnútroštátnej preprave jednotlivých vozňov zabezpečujú zriaďovacie stanice Zürich Limmattal (RBL) a Lausanne Triage (LT). Zriaďovacia stanica sa nachádza tiež v meste Biel/Bienne. Ide o zriaďovaciu stanicu s pomerne zastaralým technickým vybavením. Boli úvahy o jej zatvorení, ale jej prevádzka je potrebná najmä vzhľadom na úsporu vlakových kilometrov pri plánovaní trás nákladných vlakov a množstvo zákazníkov, ktorí sa v nachádzajú v priemyselnej oblasti Biel/Bienne. Ďalšia zriaďovacia stanica sa nachádza v meste Rotkreuz. Ide o stanicu s malou zriaďovacou výkonnosťou, ktorá vypomáha zriaďovacej stanici RBL pri obsluhu zákazníkov v regióne. V posledných rokoch však RBL prevzala tvorbu niektorých relácií od stanice Rotkreuz. Ide predovšetkým o niektoré silné priame relácie do satelitných vlakových staníc, pri ktorých sa vďaka tomu ušetrí jeden prechod vozňov cez zväzňný pahorok v zriaďovacej stanici Rotkreuz (cena za prepravu vozňa zohľadňuje aj počet prechodov vozňa cez pahorok). Zriaďovacie stanice Olten/Däniken a Zürich Mühlingen sú používané väčšinou pre zabezpečovanie organizácie špeciálnych produktov spoločnosti SBB Cargo (poštové vlaky, expresné zásielky). Hlavné úlohy v medzinárodnej preprave jednotlivých vozňov zabezpečujú stanice Buchs (z a do Rakúska), Chiasso (z a do Talianska) a Basel (z a do Francúzska, Nemecka a Talianska). Pomocné úlohy plnia v medzinárodnej preprave jednotlivých vozňov stanice LT (priame vlaky z a do Francúzska) a RBL (priame vlaky z Nemecka).

Zdroj: SBB Infrastruktur

Obr.1 – Rozhodujúce vlakové stanice SBB

3.1. Všeobecné informácie o rozhodujúcich vlakových staniciach

Basel RB – dvojstranná zriaďovacia stanica s klasickým usporiadaním koľajových skupín, v oboch systémoch za sebou

RB I – 13/41/11 koľají (vchodová skupina/smerová skupina/odchodová skupina), teoretická výkonnosť spádoviska 125 vz/h

RB II – 11/32/12 koľají, teoretická výkonnosť spádoviska 125 vz/h

RB Limmattal – 18/65/16 koľají, teoretická maximálna výkonnosť spádoviska 270 vz/h

Zürich Mülligen – 4 koľaje vchodovo-odchodové, 13 smerových koľají, teoretická výkonnosť spádoviska 85 vz/h

Rotkreuz – 7 vchodovo-smerovo-odchodových koľají, 6 priebežných koľají pre osobnú dopravu, teoretická výkonnosť spádoviska 85 vz/h

Biel/Bienne RB - 14 vchodovo-odchodových koľají, 23 smerových koľají, teoretická výkonnosť spádoviska 85 vz/h

Olten RB – 21 smerových koľají, polovica z toho je používaná tiež ako vchodové a odchodové koľaje, v stanici nie je zvažný pahorok, teoretická výkonnosť pri triedení je 50 vz/h (posun odrazom)

Däniken RB - 16 smerových koľají, polovica z toho je používaná tiež ako vchodové a odchodové koľaje, teoretická výkonnosť spádoviska 60 vz/h

Lausanne Triage – 11 vchodových koľají, 37 smerovo-odchodových koľají, teoretická maximálna výkonnosť spádoviska 140 vz/h

Chiasso Sm – 12/22/13 koľají, teoretická výkonnosť spádoviska 112 vz/h

Buchs SG - 16 vchodovo-smerovo-odchodových koľají, 4 priebežných koľají pre osobnú dopravu, teoretická výkonnosť spádoviska 85 vz/h

3.2. Atrakčné obvody rozhodujúcich vlakových staníc

Územie Švajčiarska je rozdelené do ôsmich zón – atrakčných obvodov rozhodujúcich vlakových staníc. Veľkosť jednotlivých zón je rôzna. Najväčšie atrakčné obvody majú stanice RBL a LT. Po týchto zónach svojou veľkosťou nasleduje atrakčný obvod stanica Basel. Menšie atrakčné obvody majú stanice Biel/Bienne a Buchs SG. Najmenšie atrakčné obvody majú stanice Rotkreuz, Olten/Däniken a Chiasso.

Okrem týchto zón, pre ktoré sa vozne triedia v zriaďovacích staniciach pod správou SBB Infrastruktur, existuje ešte jedna zóna, riadená výlučne spoločnosťou SBB Cargo, so sídlom v meste Thun. Thun spolu s obsluhovanými stanicami v minulosti patril do atrakčného obvodu stanice Biel/Bienne. Vzhľadom na získanie zákazníkov v regióne Thun v posledných rokoch však bolo potrebné vytvorenie uvedenej novej zóny. Stanice obsluhované v zóne Thun sú oficiálne pridelené do zóny RBL.

V každom atrakčnom obvode (zóne) sa nachádza niekoľko satelitných vlakových staníc. Tieto satelitné vlakové stanice majú za úlohu svojimi zamestnancami zabezpečiť obsluhu miest obsluhy, t.j. pridelených staníc s verejnými nákladovými a vykládkovými koľajami a vlečky zákazníkov. Miesta obsluhy sú podľa projektu Fokus, odštartovaného pri SBB v máji 2005 [1], rozdelené do troch hlavných skupín: miesta obsluhy v základnej sieti, miesta obsluhy s individuálnou dohodou o obsluhu a neobsluhované miesta obsluhy. Hlavným cieľom projektu Fokus bola optimalizácia procesov spojených s prepravou jednotlivých vozňov. Miesta obsluhy nachádzajúce sa v základnej sieti sú obsluhované denne podľa platného cestovného poriadku a plánu vlakov tvorby. Ostatné miesta obsluhy sú obsluhované spoločnosťou SBB Cargo na základe objednávky a samostatnej zmluvy so zákazníkom.

Pridelenie miest obsluhy do konkrétnej zóny je aktualizované podľa dohodnutých zmlúv o preprave jednotlivých vozňov približne každé dva mesiace. Rozdelenie siete na zóny sa vykonáva v zásade raz za rok. Hlavnými kritériami pritom sú výsledné obehové vlakových hnacích vozidiel a intenzita vozňových prúdov.

Umiestnenie satelitných vlakových staníc je dané väčšinou historicky, ide najmä o bývalé veľké stanice.

Cesta zásielok z odosielacej stanice do stanice určenia je vždy naplánovaná tak, že vozeň prechádza maximálne dvoma rozhodujúcimi vlakovými stanicami. Snahou SBB Cargo a SBB Infrastruktur je, aby boli vozne triedené najmä v rozhodujúcich vlakových stanicach. Z tejto zásady existuje však každý rok niekoľko výnimiek, pomocou ktorých chce SBB Cargo dosiahnuť úspory v nákladoch na triedenie a posun vozňov. Principiálne by mali jazdiť medzi zónami iba priame vlaky medzi ich rozhodujúcimi vlakovými stanicami. V prípade silného vozňového prúdu je však možné naplánovať aj priamy vlak medzi rozhodujúcou vlakovou stanicou jedného zóny a satelitnou vlakovou stanicou inej zóny, aby sa ušetrili vlakové kilometre.

4. ZOSTAVA PLÁNU VLAKOTVORBY VNÚTROŠTÁTNEJ NÁKLADNEJ DOPRAVY

Plánovanie trás pre vlaky v systéme prepravy jednotlivých vozňov má vo Švajčiarsku nasledovné fázy:

- Plánovanie priamych diaľkových vlakov medzi rozhodujúcimi vlakovými stanicami – plánuje centrála spoločnosti SBB Cargo
- Plánovanie regionálnych vlakov medzi rozhodujúcou vlakovou stanicou a satelitnými vlakovými stanicami – plánujú regionálne oddelenia SBB Cargo (v súčasnosti sú dve + jedno pre medzinárodnú dopravu, ktoré ale plánuje vlaky pre zónu Chiasso)
- Obslužné jazdy po traťových úsekoch – plánujú regionálne oddelenia SBB Cargo

Priame spojenia medzi atrakčnými obvodmi rozhodujúcich vlakových staníc vo švajčiarskej vnútroštátnej preprave jednotlivých vozňov:

Zürich Limmattal – Lausanne Triage, Biel/Bienne RB, Olten RB, Basel SBB RB, Buchs SG, Zürich Mülligen, Chiasso SM, Rotkreuz

Lausanne Triage – Biel/Bienne RB, Basel SBB RB, Zürich Limmattal

Biel/Bienne RB – Lausanne Triage, Zürich Limmattal, Buchs SG, Olten RB, Basel SBB RB

Olten RB – Biel/Bienne RB, Basel SBB RB, Zürich Limmattal

Basel SBB RB – Biel/Bienne RB, Olten RB, Rotkreuz, Chiasso SM, Zürich Limmattal, Buchs SG

Buchs SG – Basel SBB RB, Biel/Bienne RB, Zürich Limmattal

Zürich Mülligen – Zürich Limmattal

Chiasso SM – Basel SBB RB, Zürich Limmattal

Rotkreuz – Zürich Limmattal, Basel SBB RB

5. ZÁVER

Efektívnou organizáciou prepravy jednotlivých vozňov prispievajú spoločnosti SBB Infrastruktur SBB Cargo ku hlavným zámerom švajčiarskej vlády a tiež aj k cieľom Európskej komisie, zabezpečiť prepravu čo najväčšieho objemu tovaru pomocou ekologickej železničnej dopravy. Vzájomná spolupráca týchto spoločností a rozdelenie kompetencií pri organizácii vlakotvorby nákladnej železničnej dopravy je vhodným vzorom aj pre správcov železničnej dopravnej cesty a železničné dopravné podniky v iných krajinách Európy.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] interné dokumenty SBB Infrastruktur
- [2] Neues Konzept im Wagenladungsverkehr Schweiz. Cargo Magazin – Das Logistikmagazin der SBB – 4/2005, strana 12-13.
- [3] www.sbbcargo.com

VYHLÁSENIE

Tento článok bol napísaný vďaka študijnej ceste v Nemecku a Švajčiarsku venovenej problematike zriaďovacích staníc a vlakotvorbe v nákladnej železničnej doprave. Študijná cesta bola financovaná z prostriedkov pridelených v rámci Krátkodobého výskumného štipendia pre vysokoškolských učiteľov udeleného agentúrov DAAD.

Recenzent: Ing. Jozef Gašparík, PhD.
                                    Žilinská univerzita, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, Katedra železničnej dopravy